

Nr 95.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1918 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående grunderna för tilldelning av fodersäd enligt ransoneringsplanen för nästkommande år.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad motion, nr 108, har herr *Pehrsson* i Bramstorp hemställt, att riksdagen må besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att i motionen anförda synpunkter må om möjligt beaktas vid uppgörande av ransoneringsplan för nästkommande år.

Till stöd för motionen har anförts följande:

»Den ransoneringsplan, som innevarande ransoneringsår tillämpats med avseende på spannmålstilldelning per har- och djurenhet, tycks vara baserad efter de olika landsdelarnas tillgång på hö.

En närmare granskning av den sålunda uppgjorda planen ger till resultat, att antalet foderenheter såväl per har- som djurenhet ställer sig ungefär för hela landet lika. Jag har till och med tyckt mig finna, att densamma ställer sig fördelaktigare för lantbruk med större vallodling. Förhållandet borde vara tvärtom. Särskilt är större spannmålstilldelning nödvändig för det intensiva jordbruket med stor spannmåls- och rotfruktsodling och detta särskilt med avseende på sockerbetsdistrikten.

Vid upprättande av nämnda ransoneringsplan tänkte man givetvis, att hö skulle kunnat till fastställt pris erhållas från de höriska

trakterna. Det har emellertid visat sig, att så ej i önskvärd grad kunnat ske.

Jag anser därför, att tilldelningen utav fodersäd för lantbrukets behov under kommande ransoneringsår bör ske efter helt annan grund än nu varit fallet, att hänsyn i första hand bör tagas till det intensivare jordbrukets större behov utav fodersäd. Annars kan en viss risk föreligga, att mången med tanke på sina djur skulle låta större areal än vanligt ligga i vall och detta till skada för både land och folk. Givetvis bör på det kraftigaste motverkas, att en större del utav det intensivare jordbruket övergår till mera extensivt sådant. Det kan möjligen invändas, att en sådan omläggning ej är ekonomisk, åtminstone för den bördigare jorden, men som förhållandet nu är, torde det för mången bli svårt att vid stundande vårarbete såväl som vid höstarbetet bereda jorden den djupkultur, som är nödvändig för ett intensivt jordbruk, med ekonomisk synpunkt på detsamma.

För att söka förebygga detta, anser jag, att vid uppgörande av nästinstundande ransoneringsplan tilldelning av fodersäd per har bör ske endast för den åkerareal, som under året brukas under plog, vilken angives genom arealinventeringen, som även detta år bör företagas och noga kontrolleras.

Genom ett sådant sätt för tilldelning av fodersäd finge man icke allenast en reglering för de olika landsdelarna utan även för nära varandra belägna jordbruk med skillnad i driftens intensitet.

En ransoneringsplan efter här angiven grund anser jag ha sitt stora berättigande därför, att alla krafter böra ansträngas för produktionens höjande. Det intensiva jordbruket måste kunna drivas som sådant.

Efter den ransoneringsplan, som nu tillämpats, är förhållandet, att sedan mången dyrbar kreatursbesättning allt för hårt måst reduceras, den återstående kreatursbesättningen, som fodertillgången anses räcka åt, måste i de trakter med mindre hötillgång utfodras på ett sätt som för var dag lämnar förlust, därför att det äggviterika fodret ej motsvarar det andra, då i andra orter säkerligen förhållandet är tvärtom.»

Utskottet. I anledning av motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttrande i ärendet från folkhushållningskommissionen, vilket yttrande finnes såsom bilaga vidfogat detta utlåtande. Under

hänvisning till kommissionens yttrande, varav framgår, att den föreliggande frågan är under utredning inom kommissionen, samt då det torde vara för tidigt att redan nu, då årets skörderesultat ännu icke kan med visshet beräknas, göra något bestämt uttalande angående de grunder, efter vilka ransoneringsplanen för nästkommande hushållningsår bör uppgöras, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 maj 1918.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 89.

Bilaga.

Stockholm den 29 april 1918.

Till Konungen.

Sedan Eders Kungl. Maj:t i anledning av framställning av riksdagens jordbruksutskott anbefallt folkhushållningskommissionen att avgiva utlåtande över herr Axel Pehrssons i Bramstorp inom andra kammaren väckta motion angående grunderna för tilldelning av fodersäd enligt ransoneringsplanen för nästkommande år, får kommissionen, med remissaktens återställande, anföra följande.

Kommissionen vitsordar, att under innevarande hushållningsår förhållandena utvecklats på sådant sätt, att det intensiva jordbruket kommit i ett särdeles bekymmersamt läge. Orsaken härtill torde icke böra tillskrivas ransoneringsplanen i och för sig, men den beklagliga omständigheten att det till följd av förhållanden,

som varit kommissionen övermäktiga, visat sig omöjligt att genomföra planen på sätt, som varit avsett. För kommissionen synes det synnerligen angeläget att för nästkommande år en plan uppgöres, som bättre än den nuvarande bringar det intensiva jordbruket säkerhet för att dess nödvändiga behov av foder varder tillgodosett. Inom kommissionen är frågan härom för närvarande under utredning; och är det kommissionens förhoppning, att det skall visa sig möjligt att för nästa år så omlägga ransoneringsplanen, att å ena sidan det intensiva jordbruket erhåller större skydd än hittills och å andra sidan statens anspråk på att i sin hand erhålla de för folkhushållningen nödvändiga myckenheterna spannmål och fodermedel varder betryggat bättre än under innevarande år. Ett önskemål är jämväl, att den nya planen skulle kunna medgiva den enskilde odlaren något större frihet än den nuvarande under trycket av fjorårets missväxt uppgjorda planen. Då i betraktande tagas dels de vitt skiftande förhållandena inom olika landsdelar och dels knappheten i vår vegetabiliska produktion i förhållande till de krav på densamma, som ställas av befolkningen och den stora kreatursstocken, lär det emellertid framstå såsom uppenbart, att svårigheterna vid det nu berörda arbetet äro högst betydande.

Kommissionen, som hoppas att under den närmaste tiden komma i tillfälle att framlägga grunddragen av sitt förslag, anser sig för närvarande icke böra i vidare mån uttala sig med anledning av motionen än att kommissionen delar motionärens allmänna synpunkt på frågan och att kommissionens önskan och avsikt är att — om ock måhända på annan väg än motionären antytt — söka vinna det syftemål, åt vilket i motionen givits uttryck.

Underdånigst
HENNING ELMQUIST.

Carl Mannerfelt.